

Po strzale: kto zgłasza, komu i kto płaci

MACIEJ M. KASPEREK

Prawo Polski, Czech i Łotwy mówi, kto może zneutralizować drona nad infrastrukturą krytyczną. Mniej uwagi poświęca się temu, co dzieje się minutę później, gdy trzeba zgłosić zdarzenie i ustalić, kto pokryje szkody.

Debata o prawie antydronowym zwykle kończy się na strzale. Tymczasem po strzale zaczyna się druga część procedury, równie obowiązkowa jak pierwsza. Ktoś musi sporządzić dokumentację, zawiadomić właściwe organy, zabezpieczyć miejsce, w którym spadł dron, i odpowiedzieć na pytanie, kto zapłaci za szkody. Polska, Czechy i Łotwa rozwiązują to na trzy różne sposoby. Ten tekst opisuje każdy z nich i nie ocenia, który jest lepszy.

POLSKA: DWA TORY ZALEŻNIE OD ŚRODKA

W Polsce to, co następuje po neutralizacji, zależy od użytego środka. Pracownik specjalistycznej uzbrojonej formacji ochronnej może niszczyć albo unieruchamiać drony na podstawie art. 156ze Prawa lotniczego. Robi to środkiem przymusu bezpośredniego w rozumieniu ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Nowelizacja z 2025 roku dopisała do katalogu tych środków urządzenia do zniszczenia albo unieruchomienia bezzałogowego statku powietrznego albo przejęcia kontroli nad jego lotem. Obowiązują więc ogólne zasady dokumentowania z tej ustawy, według których każde użycie trzeba opisać w notatce. Zniszczony dron to zniszczone mienie, więc notatka trafia do przełożonego. Użycie broni palnej trzeba niezwłocznie zgłosić przełożonemu, a pracownik ochrony zgłasza je także miejscowej jednostce Policji. Notatkę włącza się potem do ewidencji prowadzonej przez przedsiębiorcę ochrony.

Zagłuszanie idzie innym torem. Artykuł 6zj ustawy o zarządzaniu kryzysowym wymaga, by operator infrastruktury krytycznej z góry zgłosił urządzenia wraz z ich parametrami. Zgłoszenie trafia do ministra spraw wewnętrznych jako operatora Systemu Bezpiecznej Łączności Państwowej, do Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej i do jednostki MON odpowiedzialnej za gospodarkę częstotliwościami. O każdym użyciu operator niezwłocznie informuje tych samych trzech adresatów. Minister spraw wewnętrznych albo minister obrony może nakazać przerwanie użycia albo zmianę jego sposobu. Resort obrony informuje wtedy dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa i właściwego komendanta wojewódzkiego Policji. Ta ścieżka dotyczy tylko infrastruktury krytycznej. Obiekty obowiązkowej ochrony ważne dla obronności, bez statusu infrastruktury krytycznej, takiej procedury nie mają. Ich ochrona może formalnie neutralizować drony, ale nie ma podstawy do zagłuszania, na co zwraca uwagę Grzegorz Matyasik.

Odpowiedzialność za szkody rozstrzyga art. 156ze wprost. Za szkody powstałe w wyniku zniszczenia, unieruchomienia albo przejęcia kontroli nad lotem odpowiada pilot albo operator drona. Przepis nie przewiduje wyjątku dla neutralizacji, która okazała się pomyłką.

Jest jeszcze trzeci obowiązek, na razie bez praktycznego zastosowania. Podmiot krytyczny musi zgłosić incydent istotny w ciągu 24 godzin. Zgłoszenie idzie do organu właściwego dla sektora, dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i właściwego zespołu

CSIRT. Pierwszy wykaz podmiotów krytycznych ma powstać w ciągu dziewięciu miesięcy od wejścia ustawy w życie. Progi uznania incydentu za istotny określi rozporządzenie, którego projekt ogłoszono w maju 2026 roku. Czy wtargnięcie drona, które mogło zakłócić usługę kluczową, spełni te progi, rozstrzygnie dopiero to rozporządzenie.

CZECHY : DWA URZĘDY I KODEKS CYWILNY

Czeski projekt nie rozróżnia środków, więc przewiduje jeden tor. Podmiot infrastruktury krytycznej zgłasza Policji Republiki Czeskiej bez zbędnej zwłoki samo użycie środka, a Urzędowi Lotnictwa Cywilnego naruszenie zakazu lotu w strefie. Dwa zdarzenia, dwaj adresaci. Procedury i analizę ryzyka podmiot składa wcześniej w portalu infrastruktury krytycznej, więc po zdarzeniu organy wiedzą, według jakich zasad działał.

Projekt nie tworzy osobnego reżimu odpowiedzialności, a uzasadnienie odsyła do kodeksu cywilnego. Gdy interwencja była zgodna z prawem, szkoda na dronie jest skutkiem ryzyka, które podjął ten, kto wysłał drona nad chroniony obiekt. Za szkody wyrządzone osobom trzecim odpowiada przede wszystkim pilot, a dalej operator drona. Gdy interwencja była sprzeczna z prawem, odpowiada także podmiot, który jej dokonał.

ŁOTWA : TRZECH ADRESATÓW I UBEZPIECZENIE

Od stycznia 2026 roku łotewska ustawa o działalności ochroniarskiej pozwala strażnikom obiektów infrastruktury krytycznej przerwać lot drona bez ostrzeżenia. Nakłada też obowiązki na chwilę po interwencji. Strażnik musi zrobić wszystko, co możliwe, by ograniczyć szkody i zapewnić bezpieczeństwo innych osób. Niezwłocznie zgłasza zdarzenie osobie odpowiedzialnej za bezpieczeństwo obiektu, Policji Państwowej i bezpośredniemu przełożonemu. Zabezpiecza miejsce i udziela pierwszej pomocy poszkodowanym.

Szkody wyrządzone osobom trzecim naprawia agencja ochrony, a ta sama ustawa nakłada na agencje obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej. Łotewski model przenosi więc ten ciężar na firmę ochroniarską i jej ubezpieczyciela.

PORÓWNANIE

	POLSKA	CZECHY	ŁOTWA
Kto zgłasza	pracownik ochrony (środek kinetyczny), operator obiektu (zagłuszanie)	podmiot infrastruktury krytycznej	strażnik
Komu	przełożony, przy broni palnej także Policja (środek kinetyczny); MSWiA, Prezes UKE, jednostka MON (zagłuszanie)	Policja (użycie), Urząd Lotnictwa Cywilnego (naruszenie strefy)	odpowiedzialny za bezpieczeństwo obiektu, Policja Państwowa, przełożony
Termin	niezwłocznie przy broni palnej i zagłuszaniu	bez zbędnej zwłoki	niezwłocznie
Dokumentacja i działania na miejscu	notatka według ustawy o środkach przymusu, ewidencja przedsiębiorcy ochrony	procedury i analiza ryzyka złożone wcześniej w portalu	zabezpieczenie miejsca, pierwsza pomoc
Odpowiedzialność za szkody	pilot albo operator drona	według kodeksu cywilnego: ryzyko wysyłającego drona, dla osób trzecich pilot, potem operator, przy bezprawnej interwencji także podmiot	agencja ochrony wobec osób trzecich, obowiązkowe ubezpieczenie OC

MINUTA PO STRZALE

Z tych trzech modeli wynika jedno. Procedura przeciw dronom nie kończy się w chwili trafienia. Kto dzwoni i do kogo, kto zbiera szczątki, kto pisze notatkę i który ubezpieczyciel płaci? Operator powinien znać te odpowiedzi przed pierwszym wtargnięciem, a nie po nim. Firma, która chroni obiekty w kilku z tych państw, potrzebuje trzech różnych procedur na tę samą minutę.

Deklaracja konfliktu interesów. Autor jest założycielem zespołu startupowego Silesian Advanced Systems, który rozwija autonomiczny system antydronowy, co daje mu interes komercyjny w tym temacie. Tekst opisuje przepisy według ich brzmienia w źródłach wymienionych niżej i nie stanowi porady prawnej.

ŹRÓDŁA

- Grozījumi Apsardzes darbības likumā. 2025. Latvijas Vēstnesis, przyjęte 18 grudnia 2025 r., w mocy od 20 stycznia 2026 r. likumi.lv, id 365606. <https://likumi.lv/ta/id/365606>
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów. 2026. Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie progów uznania incydentu za istotny. gov.pl, maj. <https://www.gov.pl/web/premier/projekt-rozporzadzenia-rady-ministrow-w-sprawie-progow-uznania-incydentu-za-istotny>
- Matyasik, Grzegorz. 2026. „Czy obiekty infrastruktury krytycznej są chronione przed dronami?” Instytut Wschodniej Flanki, 27 lipca. <https://wschodniaflanka.pl/czy-obiekty-infrastruktury-krytycznej-sa-chronione-przed-dronami/>
- Ministerstvo vnitra ČR. 2026. Návrh zákona, kterým se mění některé zákony s cílem posílit odolnost subjektů kritické infrastruktury proti bezpilotním systémům, wraz z uzasadnieniem. eKLEP KORNDW7JRL1U, 21 lipca. <https://odok.gov.cz/portal/veklep/material/KORNDW7JRL1U>
- Rzeczpospolita Polska. 1997. Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, art. 36. <https://eli.gov.pl/eli/DU/1997/740/ogl>

6. Rzeczpospolita Polska. 2002. Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze, tekst jednolity Dz.U. 2025 poz. 1431, art. 156ze. <https://eli.gov.pl/eli/DU/2025/1431/ogl>
7. Rzeczpospolita Polska. 2013. Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, tekst jednolity Dz.U. 2026 poz. 244, art. 12 ust. 1 pkt 21, art. 33a i art. 50–54. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20260000244>
8. Rzeczpospolita Polska. 2025. Ustawa z dnia 24 stycznia 2025 r. o zmianie ustawy Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. 2025 poz. 179. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20250000179/0/D20250179.pdf>
9. Rzeczpospolita Polska. 2026. Ustawa z dnia 29 maja 2026 r. o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. 2026 poz. 815, art. 6zj i 6zv. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20260000815/T/D20260815L.pdf>
10. Security Guard Activities Law (Apsardzes darbības likums). Oficjalny przekład angielski, Valsts valodas centrs. likumi.lv, id 264785, § 24 i 25. <https://likumi.lv/ta/en/en/id/264785>

wersja do druku, aktualna wersja online: <https://silesianadvanced.systems/analyses/after-the-shot/?lang=pl>